

Likavillkorsgranskning vid logopedprogrammet

- en möjlighet för programstudenter -

Bakgrund

Logopedprogrammet vill skapa en inkluderande utbildningsmiljö och ge utrymme för reflektion kring jämlikhet och lika villkor. En del av detta arbete är att uppmuntra dig som är logopedstudent att göra likavillkorsgranskningar utifrån olika aspekter av utbildningen för att identifiera mönster, villkor och bemötanden. Genom sådana granskningar kan programmet identifiera potentiella brister och få värdefull återkoppling inför fortsatt förbättrings- och utvecklingsarbete. Genom att granska din utbildning kan du medverka till att såväl peka ut brister som att lyfta fram goda exempel.

Det är viktigt att likavillkorsgranskningarna varken betraktas som ett försök till forskning eller till att ge en heltäckande bild. Syftet är istället att du efter eget intresse väljer att utföra en ministudie där du för tillfället befinner dig i utbildningen. Likavillkorsgranskningarna utgörs alltså av slumpmässiga nedslag av en rad olika aspekter. Det finns mycket att vinna på att observera sin närmiljö och förhoppningen är att dessa relativt enkelt utförda granskningar kan leda till insikter om rådande förhållanden och initiera värdefulla diskussioner.

Utformning av likavillkorsgranskningar

Det finns olika sätt att genomföra en likavillkorsgranskning. Ett exempel är att observera studenters synlighet och aktivitet i klassrummet genom parametrar som ögonkontakt, handuppräkning, utrop, avbrott, taltid och vilka frågetyper som ställs. En annan möjlighet är att granska om stereotypa beskrivningar finns i informationsblad, handouts, läroböcker eller artiklar. En annan faktor som kan undersökas är representativiteten i de bilder som förekommer i läroböcker, Power Points eller annat undervisningsmaterial. Det är även möjligt att göra en enkät för att samla in studenters åsikter och erfarenheter kring en frågeställning eller att granska en aspekt under din verksamhetsförlagda utbildning (VFU).

Frågeställningar kan också uppstå från lärarsidan som kan ge uppslag till studenter som är intresserade av att göra en granskning men saknar idé. Ett exempel på detta skulle kunna vara att göra en uppföljande granskning av programmets fallbeskrivningar (case) från den som utfördes 2014. Detta år kategoriserades alla case för en rad olika parametrar. Hör av dig till nadina.laurent@uu.se om du blir intresserad!

Exempel

Nedan finns en sammanfattning av en likavillkorsgranskning utförd av en okänd logopedstudent 2011 (på den tiden s.k genusgranskning) av boken *Barn med koncentrationssvårigheter* skriven av Björn Kadesjö, 2001.

Som fallstudier av barn med koncentrationssvårigheter beskriver författaren i början av boken två barn, Anna och Kalle, som båda har koncentrationssvårigheter och hyperaktivt beteende. Beskrivningarna av Annas och Kalles beteenden granskades och resultatet visar att Kalles beteenden beskrivs i mer negativa ordalag än Annas. Anna beskrivs som "de stora ytornas härskarinna", "ovanligt frejdig och påhittig", "stör", "knuffas", och är "oförskräckt". Kalle "lyssnar inte utan rusar, som flera gånger tidigare, förorättade därifrån skrikande skällsord mot fröken". "slåss igen", "oberäknelig och hårdhänt", "förstör" och "kräver uppmärksamhet". Övrigt i boken nämns Anna vid

namn tre gånger (s. 56), och Kalle nämns vid namn 30 gånger (s. 56, 134, 142-144, 184, 197, 264, 269).

Genomförande

Instruktioner till dig som vill genomföra en likavillkorsgranskning:

1. Identifiera området som du vill granska.
2. Tänk igenom vilken metod som du ska använda och hur du kan mäta och redovisa dina data
3. Presentera din idé kortfattat i ett mejl till programordförande som behöver ge grönt ljus. Vem som är programordförande får du lätt reda på via någon av programmets lärare.
4. Genomför din datainsamling genom observationer, intervjuer eller enkät
5. Följ någon av de två granskningsmallarna som finns som bilaga till detta dokument. I mallen gör du en skriftlig redovisning av dina data samt skriver en sammanfattning där du diskuterar det du observerat.
6. Datera och skriv namn på din granskning och mejla den tillsammans med en enkel tidsrapport till nadina.laurent@uu.se som tar den vidare till programkommittén för diskussion.
7. Ifall programkommittén finner granskningen väl genomförd ersätts ditt arbete med 500-1000 kr per rapport beroende på omfattning. Omfattningen bedöms både utifrån din egen tidsrapport samt utifrån PK:s bedömning. Rapporten behöver vara välskriven och ha gjort en seriös ansats att kortfattat observera, beskriva och analysera något på programmet för att ersättning ska ges. Om det är flera studenter som utför granskningen delar ni på pengarna i valfri proportion.

Spontangranskning

En annan typ av likavillkorsgranskningar är en kort spontangranskning, där du skriver din observation med bakgrundsfakta och datum som lämnas till Nadina. Spontangranskningar ersätts inte ekonomiskt men likställs med övriga likavillkorsgranskningar på så sätt att de tas till programkommittén för diskussion. De kan med andra ord få lika stort genomslag på programmet även om de är enklare utförda.

Granskningsmall 1: litteraturgranskning

1. *Vilken bok/material granskar du och vad är dess syfte i undervisningen? Svaret bör vara kort. Varför finns till exempel boken på litteraturlistan? Vilka frågor ställs om boken? Används boken till tenta, PM, seminarium, hemtenta. Fråga gärna kursansvarig.*
2. *Hur beskrivs män och kvinnor, manligt/kvinnligt? Utgår boken/materialet från en binär syn på kön? Beskrivs kvinnligt och manligt med olika ord och formuleringar? Värderas de på något sätt? Nämns transpersoner alls, och hur beskrivs de?*
3. *Hur beskrivs hetero-, homo- och bisexualitet? Nämns olika läggningar någonsin eller utgår boken från att heterosexualitet är normen? Beskrivs olika läggningar med olika ord och formuleringar, värderas de på något sätt?*
4. *Hur beskrivs olika former av funktionalitet? Resonerar boken kring funktionalitet? Används värderande ord och formuleringar för att beskriva olika funktionalitet? Nämns det alls?*
5. *Hur beskrivs olika länder och kulturer? Kulturer i ordets allra bredaste betydelse som till exempel etnicitet, socioekonomisk bakgrund och religion. Den här frågan vill fånga upp om boken/materialet är centrerat kring en viss socioekonomisk grupp, en viss kultursfär eller en viss del av världen. Nämns andra kulturer alls? Utgår alla exempel alltid från samma kultur?*
6. *Problematiserar kursansvarig kring bokens inställning till kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder och socioekonomisk bakgrund? Svaret kan vara kort. Hur behandlas och presenteras boken/materialet av kursansvarig?*
7. *Är författarna/upphovspersonerna medvetna om och problematiserande kring sin egen inställning till kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder och socioekonomisk bakgrund? Svaret kan vara kort. Är författarna medvetna om att deras bok kanske inte alltid är representativ?*
8. *Sammanfattande tankar av din granskning*
9. *Redovisning av nerlagd tid (en uppskattning)*

Granskningsmall 2

1. *Vad och hur granskar du? Kort beskrivning (t. ex mäta talartid eller analysera powerpoints av ett seminarium, föreläsning, övning)*
2. *Redovisning av resultat (t.ex i tabell- eller punktform)*
3. *Sammanfattande tankar av din granskning*
4. *Eventuellt ger du också åtgärdsförslag*
5. *Redovisning av nerlagd tid (en uppskattning)*